

voorstel aan de raad

Opgesteld door	Werk en Inkomen Diepenbroek, J.J.M. (Jacomijn)
Kenmerk	16.506160
Vergadering	Gemeenteraad
Vergaderdatum	8 december 2016
Jaargang en nummer	2016 107
Geheim	Nee

Vervolg vernieuwing armoedeaanpak: armoederegelingen vanaf 2017

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor het volgende te besluiten:

- 1 In te stemmen met de notitie 'Utrecht Inclusief deel 2, inzet van de armoederegelingen', waarin wordt gekozen voor 1. het jaarlijks bepalen van de vervolgstappen binnen de armoedeaanpak (nieuwe manier van beleid maken); 2. het zetten van verdere stappen richting meer maatwerkondersteuning; 3. het voorlopig voortzetten van de Individuele Inkomenstoeslag (ITT); 4. het beëindigen van de energieregeling voor ouderen; 5. het voortzetten van preventieve ondersteuning bij levensgebeurtenissen.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

De secretaris,

De burgemeester,

Drs. G.G.H.M. Haanen

Mr. J.H.C. van Zanen

Conclusie commissie

Toezegging wethouder:

-De wethouder komt voor raadsbehandeling terug op vraag naar de kosten van '1 op 1 relaties' vanuit Werk en Inkomen.

-De wethouder komt in overleg met zijn college zo mogelijk voor raadsbehandeling terug op de vraag of het Nibud bij haar berekeningen m.b.t. kwijtscheldingen geen rekening houdt met de kosten van kinderopvang.

-De wethouder komt terug op het idee van het als life-event beschouwen van het ontvangen van 3 jaar Individuele Inkomenstoeslag.

-De wethouder gaat inzichtelijk maken welke aannames zijn gedaan bij de toekenning van de bedragen voor de Individuele Inkomenstoeslag (basispakket en restpakket).

Terug in de raad:

-Vanuit de raad is aangeven dat men de a.s. dinsdag nog te ontvangen raadsbrief over de toepassing van het kinderbudget nog wenst mee te betrekken in het komende raadsdebat.

-De PvdA wenst o.a. terug te komen op de Ind. Inkomenstoeslag, het woonlastenfonds, de ouderenregeling, de motie 'Koelkast/wasmachine'.

-o.a. GL en de CU wensen terug te komen op o.a. het voortbestaan van de Voedselbank en Stichting leergeld en de bezwarenregeling.

-De VVD wenst o.a. terug te komen op de effectiviteit van het beleid.

Status: B

Bijlages

Voorstel: Voorstel_6575

Bijlage: Utrecht inclusief deel 2 hoofdverhaal

Bijlage: Verdieping Utrecht Inclusief deel 2

Bijlage: Minima effectrapportage gemeente Utrecht 2016

Bijlage: Eindrapport evaluatie proef levensgebeurtenissen

Eerdere besluitvorming

Raadsvoorstel 3927, behandeld op 10 december 2015.

Uitvoering

Dit voorstel is tot stand gekomen in samenwerking met partijen in de stad. Zij zijn vanaf de start van de vernieuwing betrokken en hebben ook een belangrijke rol bij de doorontwikkeling en de lobby.

Na vaststelling van het rapport in het college wordt de 'Utrecht Inclusief deel 2' gepresenteerd door middel van bijgevoegd nieuwsbericht, met achterliggend een kernboodschap en Q&A voor woordvoering. Dit moment benutten we direct door de lobbyboodschap richting het Rijk over te brengen. We proberen een landelijke krant te interesseren om rond dit moment een artikel te publiceren over de armoedeaanpak en de lobbyboodschap. Communicatie en lobby lopen daarmee gelijk op.

Vervolgens grijpen we in de maanden erna verschillende momenten aan om de boodschap uit te dragen. Hierbij haken we zoveel mogelijk aan bij al bestaande bijeenkomsten, zoals de wereldarmoedeweek in oktober. Voor de lobbyboodschap proberen we samen op te trekken met partijen in de stad, de G4 en andere belanghebbenden.

Partijen in de stad informeren we actief via de armoedecoalitie en via de website www.utrecht.nl/armoede030.

Na de behandeling in de gemeenteraad informeren we bewoners in de stad over de veranderingen, zodat zij weten waar ze aan toe zijn. Dit doen we o.a. via de website en WenI nieuws. Ook vragen we de samenwerkingspartners om in hun communicatiemiddelen/-kanalen aandacht te besteden aan de armoedeaanpak. Indien nodig worden mensen schriftelijk geïnformeerd.

Context

In december 2015 is de armoedenota 'Utrecht Inclusief – Vernieuwing van de Utrechtse armoedeaanpak 2016-2019' vastgesteld. Het doel van deze vernieuwing is het vereenvoudigen van het aantal regelingen. De armoedeaanpak is gericht op maatwerk en tijdelijke ondersteuning. Hiermee is een stevige omslag geïntroduceerd door:

- focus op vroegtijdig voorkomen van armoede en schulden
- beter aansluiten bij de leefwereld van mensen
- eenvoudig vormgeven van de regelingen
- meer samenwerking met partijen en ervaringsdeskundigen in de stad

Om beter zicht te krijgen op de effecten van de nieuwe armoedeaanpak is op verzoek van de Gemeenteraad een Minima effect rapportage (MER) gemaakt en heeft de pilot voor de aanpak op levensgebeurtenissen plaatsgevonden. Nieuwe inzichten leiden tot een scherper geformuleerd doel van de armoedeaanpak en een gewijzigd voorstel voor de inzet van de armoederegelingen in 2017. De nu voorliggende notitie "Utrecht Inclusief deel 2, Inzet van de armoederegelingen" beschrijft de inzet en ontwikkeling van de armoederegelingen voor de komende jaren.

De MER toont aan dat het U-Pas Kindpakket en de uitbreiding van de collectieve ziektekostenverzekering voor minima (CZM) een positief effect hebben op de bestedingsruimte van mensen met een laag inkomen. Met de aanpak levensgebeurtenissen hebben we een nieuwe doelgroep bereikt en spelen we preventief in op een informatiebehoefte.

Het doel van de armoedeaanpak is dat iedere Utrechter mee kan doen, ondanks een laag inkomen. Hiervoor is het nodig dat mensen zichzelf financieel kunnen redden. In de meest wenselijke situatie kunnen de gemeentelijke armoederegelingen worden teruggebracht naar drie regelingen: de U-pas en CZM als basis voor iedereen met een inkomen tot 125% van de bijstandsnorm. En een vorm van maatwerk om mensen gericht en individueel te ondersteunen als dat nodig is (bijvoorbeeld bij een levensgebeurtenis).

Uit de MER blijkt echter dat een aantal groepen mensen niet rond kunnen komen. Een belangrijke oorzaak is dat de inkomensbasis voor hen niet op orde is. Daarnaast is de hoogte van de huur niet altijd passend bij het inkomen, het zogenaamde scheefwonen. De optimale inzet van de armoederegelingen met drie regelingen is daarom nu nog een brug te ver. We zien dit als de stip op de horizon waar we geleidelijk naar toe bewegen. We zetten hiervoor de volgende stappen in 2017:

- Voortzetten van de intensieve gespreksvoering met woningcorporaties over huurverlaging, aansluitend bij de Woonvisie van de gemeente.
- Stevige lobby richting het rijk over inkomensbasis die niet op orde is. Uit de MER blijkt dat de bijstandsnorm voor stellen (gehuwd of samenwonend) en het kindgebonden budget voor met name oudere kinderen te laag zijn. Als gemeente mogen we dit niet compenseren. De verantwoordelijkheid om iedereen voldoende bestaansminimum te garanderen, ligt bij het Rijk. Verdere vereenvoudiging van de armoedeaanpak kan alleen als de financiële basis van mensen op orde is.
- Voortzetten van de ontwikkelingen binnen de U-pas en CZM. Zij dragen positief bij, zo laat de MER zien.
- Voortzetten van de Individuele inkomensvoet (IIT) voor mensen onder de AOW- gerechtigde leeftijd die drie jaar of langer een inkomen hebben tot 110% van de bijstandsnorm. De bedragen passen we aan op basis van de uitkomsten van de MER.
- Beëindigen energieregeling voor ouderen omdat zij zonder deze regeling blijken te kunnen rondkomen.
- Voortzetten preventieve ondersteuning bij levensgebeurtenissen.
- Het zetten van verdere stappen richting meer maatwerkondersteuning.
- Introduceren van een andere manier van beleid maken, waarbij we jaarlijks op basis van ontwikkelingen, onderzoek en leerervaringen bepalen welke stappen er gezet moeten worden om ons doel te blijven behalen.

Beslispunt

- 1 In te stemmen met de notitie 'Utrecht Inclusief deel 2, inzet van de armoederegelingen', waarin wordt gekozen voor 1. het jaarlijks bepalen van de vervolgstappen binnen de armoedeaanpak (nieuwe manier van beleid maken); 2. het zetten van verdere stappen richting meer maatwerkondersteuning; 3. het voorlopig voortzetten van de Individuele Inkomenstoelage (ITT); 4. het beëindigen van de energieregeling voor ouderen; 5. het voortzetten van preventieve ondersteuning bij levensgebeurtenissen.

Argumenten

- 1.1 De eerste stappen naar eenvoudigere armoederegelingen zijn gezet, maar de volledige stap naar een eenvoudig systeem kan nog niet worden gezet op basis van de uitkomsten van de MER.

Uit de MER blijkt dat bepaalde huishoudtypen niet rond kunnen komen, zij komen maandelijks geld te kort. Daarom houden we voorlopig een vorm van structurele ondersteuning gericht op inkomen overeind. Dit doen we om te voorkomen dat mensen in Utrecht door het ijs zakken.
- 1.2 Verschillende ontwikkelingen, zowel lokaal als landelijk, zijn van invloed op de armoedeaanpak.

De twee belangrijkste oorzaken waarom mensen niet rond kunnen komen, liggen buiten de reikwijdte van de armoedeaanpak. De inkomensbasis is niet op orde en de huur is niet altijd passend bij het inkomen. Ontwikkelingen op deze twee vlakken hebben direct invloed op de inkomenspositie van mensen. Jaarlijks bepalen we op basis van concrete resultaten, leerervaringen en ontwikkelingen wat de volgende stap in de armoedeaanpak moet zijn.
- 1.3 Met het bieden van maatwerk, voorlopig vormgegeven door aanpak levensgebeurtenissen en bijzondere bijstand, is een vangnet gewaarborgd.

Wanneer mensen worden geconfronteerd met noodzakelijke kosten, waarin het inkomen niet voorziet en die de aanwezige draagkracht te boven gaan, kan men aanspraak maken op (financiële) ondersteuning van de gemeente. Daarmee wordt voorkomen dat iemand door een bepaalde gebeurtenis door het ijs zakt.

Door de uitbreiding van contactmomenten bij levensgebeurtenissen ondersteunen we mensen preventief bij het op orde brengen van de financiën.
- 1.4 De IIT biedt mensen onder de AOW-leeftijd die drie jaar of langer een laag inkomen hebben, de mogelijkheid om onvoorziene kosten op te vangen.

De hoogte van de IIT bedragen is bepaald op basis van de uitkomsten uit de MER. We houden daarbij rekening met een mogelijke armoedeval wanneer mensen meer gaan verdienen.
- 1.5 Uit de MER blijkt dat ouderen maandelijks rond kunnen komen, ook wanneer zij geen gebruik maken van de energieregeling.

We kiezen ervoor om de beschikbare middelen gericht in te zetten op de groepen mensen die dit het meest nodig hebben. Wel zien we bij ouderen een behoefte aan ondersteuning op de leefgebieden meedoen en gezondheid. We gaan het aanbod binnen de U-pas verbreden zodat het beter aansluit bij de behoefte van ouderen. Bij de CZM is er ook aandacht voor ouderen, het meest uitgebreide pakket is voor hen vaak heel geschikt.
- 1.6 Uit de pilot levensgebeurtenissen blijkt dat de preventieve aanpak aansluit op een behoefte van de doelgroep.

Deelnemers gaven aan dat de informatie in de workshop op het juiste moment werd geboden en hen overzicht en ruimte gaf, onder andere door nuttige tips over bezuinigen, financiële regelingen en het maken van overzichten van de maandelijks in- en uitgaven. De workshops waren een laagdrempelige ingang en trokken voor een deel een nieuwe groep aan: mensen die relatief zelfredzaam zijn en proactief, maar zich wel zorgen maken

over hun financiële situatie omdat ze hun inkomsten zien verminderen.

- 1.7 De vernieuwde armoedeaanpak past binnen de budgettaire kaders.
Het beschikbare budget is het uitgangspunt voor de keuzes van inzet binnen de armoedeaanpak. Weliswaar zijn armoederegelingen een open einde regeling. Op basis van ervaringen van voorgaande jaren, maatschappelijke ontwikkelingen en onderzoek zijn de hoogtes van de bedragen echter in de begroting geraamd. We monitoren bovendien zorgvuldig de ontwikkeling van de kosten. Indien nodig leidt dit tot bijstuuringsvoorstellen.

Kanttekeningen

- 1.1 Mensen weten niet goed waar ze aan toe zijn als er jaarlijks veranderingen zijn in de armoedeaanpak.
Om het doel van de armoedeaanpak continu na te streven, is het noodzakelijk om jaarlijks te bekijken of dit nog lukt. Dan kunnen we gericht de mensen ondersteunen die dit nodig hebben. We zetten in op goede communicatie via verschillende kanalen om mensen uit de stad hierin mee te nemen.
- 1.2 Maatwerkondersteuning heeft risico's in zich, zoals onduidelijkheid bij de doelgroep over waar zij gebruik van kan maken.
We zijn ons van de risico's bewust. Om willekeur en rechtsongelijkheid te voorkomen maken we de omslag naar meer maatwerkondersteuning zeer geleidelijk. Door continu te evalueren en te leren scherpen we de werkwijze steeds verder aan. Hierbij is goede communicatie en samenwerking met de stad essentieel, zo weten we hoe de maatwerkondersteuning in de praktijk uitpakt.
- 1.3 Met de IIT kunnen alleen mensen die langdurig een laag inkomen hebben worden ondersteund.
De voorwaarden om IIT te verstrekken zijn wettelijk bepaald. Mensen die langdurig een laag inkomen hebben, hebben vaak geen mogelijkheid om onvoorziene kosten op te vangen. Mensen die kortdurend een laag inkomen hebben, kunnen dit weer opvangen als het inkomen stijgt.
- 1.4 Het voorgestelde bedrag voor de IIT zorgt bij stellen met minimaal een kind boven de 12 jaar voor een armoedeval wanneer zij meer inkomsten krijgen.
Stellen met kinderen ouder dan 12 jaar hebben een dermate groot tekort dat zij zelfs het basispakket niet kunnen betalen. Zij hebben financiële ondersteuning nodig om niet door het ijs te zakken. Het gaat om een dermate groot tekort, dat we voor aanvulling kiezen ondanks de armoedeval waartoe dit kan leiden als iemand aan het werk gaat. Over twee jaar bepalen we op basis van een volgende MER of de bedragen aangepast kunnen worden. Bij de andere groepen is er geen armoedeval zichtbaar bij de voorgestelde IIT bedragen.
- 1.5 Wijziging van de IIT en beëindiging van de energieregeling leiden tot inkomensdaling.
Dit betreft mensen die op basis van de MER geen IIT of regeling nodig hebben om rond te kunnen komen, maar dit wel al jaren gewend zijn. Zij hebben tijd nodig om zich aan te passen aan de nieuwe financiële situatie. Voor de wijziging van de IIT wordt een afbouwregeling ingezet. Bovendien zetten we er voor beide doelgroepen vanuit de brede aanpak actief op in om samen met partijen in de stad andere vormen van ondersteuning aan te bieden zoals budgetbegeleiding.

Raadsbesluit

Raadsbesluit

Opgesteld door	Werk en Inkomen Diepenbroek, J.J.M. (Jacomijn)
Kenmerk	16.506160
Vergadering	Gemeenteraad
Vergaderdatum	8 december 2016
Jaargang en nummer	2016 107

Vervolg vernieuwing armoedeaanpak: armoederegelingen vanaf 2017

besluit

- 1 In te stemmen met de notitie 'Utrecht Inclusief deel 2, inzet van de armoederegelingen', waarin wordt gekozen voor 1. het jaarlijks bepalen van de vervolgstappen binnen de armoedeaanpak (nieuwe manier van beleid maken); 2. het zetten van verdere stappen richting meer maatwerkondersteuning; 3. het voorlopig voortzetten van de Individuele Inkomenstoelage (ITT); 4. het beëindigen van de energieregeling voor ouderen; 5. het voortzetten van preventieve ondersteuning bij levensgebeurtenissen.

Aldus besloten in de vergadering van de raad, gehouden op 8 december 2016

De griffier
mr. M. van Hall

De voorzitter gemeenteraad
mr. J.H.C. van Zanen